

Türk Tabipleri Birliği

COVID-19 ve Okullar Hakkında

Değerlendirme ve Öneriler

19 Temmuz 2021 güncellemesi

Bu metnin ilk versiyonu TTB'nin 7 Mayıs 2021'de Halk Sağlığı Uzmanları Derneği, Türk Toraks Derneği, Türkiye Milli Pediatri Derneği ve Türkiye Psikiyatri Derneği ile yaptığı açıklama için arka plan dokümanı olarak hazırlanmış olup konunun bilimsel ve toplumsal gerekçelerini kapsamlı bir şekilde sunmuştur. Elinizdeki bu doküman, 7 Mayıs'tan beri yaşanan gelişmeleri ve bilimsel literatürü göz önünde bulundurarak okulların açılması konusundaki önerileri güncellemiştir.

Türkiye pandemi süresince dünyada okullarını, özellikle ilkokulları en uzun süre kapalı tutan ülkelerden biridir. Bu durum virüsün yayılımından ziyade Türkiye'de eğitime ve eğitimciye verilen değer ve eğitim sisteminin durumundan kaynaklanmaktadır.

Virüsün yayılımını önlemek için etkili önlemler almak ve en bulaştırıcı ortamları ve sektörleri kapamak yerine Türkiye sürekli olarak okulları kapatma yoluna gitmiştir. Okulların, özellikle de ilkokulların kapatılması hem pandemi yönetiminde vaka sayılarını azaltmak için etkili bir yöntem değildir, hem de çocukların fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimlerine ket vurmakta ve kısa, orta ve uzun vadede telafisi mümkün olmayacak sağlık sorunlarına yol açmaktadır. Dünyada AVM'ler, restoranlar, fabrikalar ve iş yerlerini açık tutarken okulları kapatarak pandemi yönetmeye çalışan başka bir devlet bulunmamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) okulların kapalı kaldığı dönemde 'uzaktan eğitim'in devam ettiğini iddia etse de ülkedeki öğrencilerin ve öğretmenlerin çok büyük bir kısmı buna erişememekte, erişebilenler için de uzaktan dersler eğitim ve öğretim amacına ulaşmamaktadır.

Türkiye'de 18 milyon çocuk ve genç yaklaşık bir buçuk sene okuldan uzak kalırken devletin okulları güvenli bir şekilde açık tutma sorumluluğunu yerine getirmediği görülmüştür. Okulların, özellikle ilkokulların açık tutulması için alınması gereken önlemler gayet basittir. Ocak 2020'den beri tüm dünyada yüksek, orta ve düşük gelir düzeyinden ülkeler basit önlemlerle okullarda yüz yüze eğitime devam edilebileceğini göstermiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) özellikle Avrupa Bölgesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu UNICEF, Avrupa Hastalık Kontrol Dairesi ECDC, Amerikan Hastalık Kontrol Dairesi CDC ve Uluslararası Pediatri Birliği IPA sayısız rapor ve açıklama ile okulların basit önlemlerle neden ve nasıl açık tutulabileceğini sunmuştur.

Geçtiğimiz aylarda Türkiye'de yetişkinlerin aşılması konusunda ciddi bir yol kat edilmiştir. Öğretmenlere öncelik verilerek aşılmaları, kendi seçimi ile aşı olmayanlar dışında, tamamlanmıştır. Aşılama da bölgesel ve sosyo-ekonomik eşitsizlikler devam etmekle birlikte yaz sonuna kadar erişkin nüfusun aşılmasının büyük oranda tamamlanması beklenmektedir. Ancak Delta gibi varyantların da varlığı ile vaka sayılarında bölgesel ya da ülke çapında yer yer

dalgalanmalar görülebilir. Bu durumlarda dahi temel prensip okulların mümkün olan en fazla gün açık tutulması olmalıdır. Okulların kapanması, daha önceki belgelerimizde sunduğumuz gibi, salgında **EN SON ÇARE** olarak başvurulacak bir yöntemdir.

Türkiye'deki 18 milyon çocuk ve gencin 1,5 senedir düzenli eğitime erişemediği göz önünde bulundurulduğunda, Eylül 2021'de okulları tüm kademeleriyle, mümkün olan en fazla gün yüz yüze eğitime açması ve eğitim dönemi boyunca açık tutması elzemdir. Bunun için yaz döneminin iyi kullanılması, okullarda alınacak önlemlerin ortaya konması, buna yönelik fiziki şartlar ve insan gücü yatırımları ve hazırlıklarının yapılması gerekir. Okulların Eylül'de tam zamanlı yüz yüze açılmaması, ya da sene içinde uzun süreler kapanması durumunda 18 milyon çocuk ve gencin kayıpları derinleşecek, sosyoekonomik gruplar arasındaki uçurum daha da açılacak, iki kuşak kaybedilecektir.

Bu belge, 7 Mayıs 2021'de okulların açılması talebimize temel oluşturan veri ve bilgileri esas almakta ve yaşanan gelişmeler ve bilimsel veriler ışığında Eylül'de okulların tüm kademelerde sağlıklı bir şekilde açık tutulması için acilen yapılması gerekenleri güncelleyerek sunmaktadır.

Çocuklar COVID-19 nedeniyle tehlikede değiller; toplumda yayılma için tehlikeli değiller.

Pandemi süresince yüz binlerce COVID-19 vakasının verisi üzerinde yapılan araştırmalar, toplum tabanlı tarama çalışmaları ve üst analizler tekrar tekrar bize şunları göstermektedir: Okul öncesi ve ilkokul yaş grubu, COVID-19 hastalığı için risk altında değildir ve toplumda COVID-19'un yayılması için ciddi bir risk yaratmamaktadır ^{1 2 3 4 5 6 7 8}.

¹ Cesuroğlu T, Kölemen A. Pandemi Koşullarında Eğitim Gerçekleri – Türkiye'de okullar neden ve nasıl açılmalı? Rapor. Genişletilmiş 2. versiyon, 25.01.2021. Erişim: <https://okullariacalim.org/dokuman/pandemi-kosullarinda-egitim-gercekleri-raporu.pdf>

² Halk Sağlığı Uzmanları Derneği. Okullarda Yüz Yüze Eğitime Başlanmasına İlişkin Rapor. 3.02.2021. Erişim: <https://hasuder.org.tr/okullarda-yuz-yuze-egitime-baslanmasina-iliskin-rapor/>

³ ECDC – European Centre for Disease Prevention and Control. COVID-19 in children and the role of school settings in COVID-19 transmission - first update, 23.12.2020. Stockholm: ECDC; 2020. <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/children-and-school-settings-covid-19-transmission>

⁴ WHO - World Health Organisation European Region. Schooling during COVID-19: Recommendations from the European Technical Advisory Group for schooling during COVID-19. 24.03.2021. Copenhagen: WHO; 2021. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/340872/WHO-EURO-2021-2151-41906-57497-eng.pdf>

⁵ CDC – Centers for Disease Control and Prevention. Transmission of SARS-CoV-2 in K-12 schools. Science Brief. https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/science/science-briefs/transmission_k_12_schools.html

⁶ O'Driscoll et al. Age-specific mortality and immunity patterns of SARS-CoV-2. Nature. 2020 Nov 2. doi: 10.1038/s41586-020-2918-0.

⁷ Bhopal SS, et al. Children and young people remain at low risk of COVID-19 mortality. Lancet Child Adolesc Health. 2021 May;5(5):e12-e13. doi: 10.1016/S2352-4642(21)00066-3.

⁸ WHO- World Health Organisation European Region. Schooling during COVID-19: recommendations from the European Technical Advisory Group for schooling during COVID-19, June 2021. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2021. <https://www.euro.who.int/en/health-topics/Life-stages/child-and-adolescent-health/publications/2021/schooling-during-covid-19-recommendations-from-the-european-technical-advisory-group-for-schooling-during-covid-19-june-2021>

Aralık 2020’de İngiltere’de ortaya çıkan varyantın çocukları daha fazla etkilediği ya da çocuklarda hastalığın daha ağır seyretmesine yol açtığı yönündeki söylentiler, yapılan araştırmalarla çürütülmüştür^{9 10}. COVID-19 B.1.1.7 varyantı yaşa özel bir tutulum yapmamakta, tüm yaş gruplarında virüsün yayılma hızını yaklaşık %50 oranında artırmaktadır¹¹. Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi, 7 Nisan 2021’de yaptığı açıklamada buna ek olarak: “Daha hızlı bulaşan varyantların varlığında dahi okulların toplumdaki bulaşmayı artırdığına dair hiçbir kanıt bulunmamaktadır” demiştir^{12 13}.

SARS-CoV-2 Delta (B.1.617.2) varyantı, önceki alfa varyantına göre %40-60 oranında daha hızlı yayılmaktadır¹⁴. Bu oran tüm yaş grupları için aynı oranda geçerlidir. Özel olarak çocukları tutması söz konusu değildir. Bu varyant özellikle 50 yaş üzerinde ve aşısız kişilerde daha yüksek hastaneye yatış riski ile ilişkilendirilmiştir. İki dozlu aşıların tek dozunun bu varyanta karşı koruyuculuğunun düşük olduğu, ancak iki doz aşılama ile diğer varyantlardakine benzer bir korunma sağladığı da gösterilmiştir.

Tüm dünyada yetişkin nüfusun aşılama hızla devam etmektedir. ABD ve İsrail gibi aşı bolluğu yaşayan ülkelerde 12-18 yaş grubunun aşılmasına geçilmiştir. 12-18 yaş grubunda Avrupa ülkelerinin aşılama yaklaşımları değişkenlik göstermektedir. Bazıları bu yaş grubunu aşılama Haziran itibariyle başlamıştır. Bazı ülkeler ise bilinçli olarak aşıların 18 yaş altına acil kullanım onayı (AKO) ile uygulanmasına prensip olarak onay vermemiştir ve sadece 12-18 yaş arasında risk grubundaki çocukları aşılamaaktadır.

Virüs (dolayısıyla delta varyantı) yetişkin aşı nüfusta yayılmadığı için çocuk yaş grubunda nispeten daha çok yayılıyor görünmekte, çocuklarda COVID-19 görülme oranı, yetişkin nüfusa göre oransal olarak artmaktadır. Ancak toplum tabanlı çalışmaların sunduğu epidemiyolojik veriler çocuklara özel bir durum olmadığını, bu gözlemin yetişkin aşılama ile ilgili olduğunu göstermektedir^{14 15}.

⁹ Davies et al. Estimated transmissibility and impact of SARS-CoV-2 lineage B.1.1.7 in England. Science. 2021 Apr 9;372(6538):eabg3055. doi: 10.1126/science.abg3055.

¹⁰ Brookman S, et al. Effect of the new SARS-CoV-2 variant B.1.1.7 on children and young people. Lancet Child Adolesc Health. 2021 Apr;5(4):e9-e10. doi: 10.1016/S2352-4642(21)00030-4.

¹¹ Lee et al. SARS-CoV-2 infectivity by viral load, S gene variants and demographic factors and the utility of lateral flow devices to prevent transmission. Preprint. <https://doi.org/10.1101/2021.03.31.21254687>

¹² WHO - World Health Organisation European Region. Ensuring safe schooling during COVID-19. News. 07.04.2021. <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/news/news/2021/4/ensuring-safe-schooling-during-covid-19>.

¹³ WHO - World Health Organisation European Region. 9.03.2021. Copenhagen: WHO; 2021. Fourth meeting of the Technical Advisory Group on Safe Schooling During the COVID-19 Pandemic.

<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/340359/WHO-EURO-2021-2197-41952-57642-eng.pdf>

¹⁴ ECDC – European Centre for Disease Prevention and Control. Implications for the EU/EEA on the spread of the SARS-CoV-2 Delta (B.1.617.2) variant of concern. 01.06.2020. Stockholm: ECDC; 2021. <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/interim-public-health-considerations-covid-19-vaccination-adolescents-eueea>

¹⁵ Public Health England. Coronavirus (COVID-19) Infection Survey, UK: 25 June 2021. <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/conditionsanddiseases/bulletins/coronaviruscovid19infectionsurveypilot/25june2021#age-analysis-of-the-number-of-people-who-had-covid-19>

Beşikteki bebekten 90 yaşındaki bireye kadar her yaşta birey korona virüsü alabilir ve bulaştırabilir. Ancak korona virüse yakalanma ihtimali ve hastalığın ağır seyretmesi riski yaş azaldıkça keskin biçimde azalmaktadır^{3 6 7}. Yirmi yaş altındaki kişilerin korona virüse yakalanma ve olumsuz etkilerine maruz kalma riski yetişkinlere göre çok daha düşüktür. Bu yaş grubunda korona virüse yakalanma riski yetişkinlerin yaklaşık yarısı kadardır¹⁶. 5-15 yaş arasında bir çocuk korona virüs enfeksiyonuna yakalandığında hayatını kaybetme riski yüz binde birdir (enfeksiyon fatalite hızı)⁶. 65 yaşındaki bir kişi için bu risk yüzde bir olup 5 yaşındaki bir çocuğun riskinin 1000 katıdır. Toplum geneline bakıldığında, bir çocuğun korona virüs nedeniyle hayatını kaybetme ihtimali milyonda iki civarındadır (mortalite)⁷. Bu, Türkiye’de bir çocuğun trafik kazası nedeniyle hayatını kaybetme riskinden çok daha düşüktür¹⁷.

Hastalığın toplumda yayılmasına katkıda bulunanların ağırlıklı olarak yetişkinler olduğu görülmektedir. Eldeki veriler bulaştırıcılığın yaşla birlikte arttığını göstermektedir^{3 16 18 19}. Enfeksiyonu bulaştırma ihtimali yetişkinlere göre, 12 yaş altı çocuklarda daha düşük; 6 yaş altı çocuklarda ise çok daha düşüktür. Eve virüsü getirenlerin ağırlıklı olarak yetişkinler olduğu görülmekte, COVID-19 geçiren çocukların hastalığı büyük oranda birlikte yaşadıkları yetişkinlerden aldığı anlaşılmaktadır^{16 20}.

Okullar salgının ana yayılma merkezi değildir ve okullarda görülen vakalar toplumdaki yayılmanın bir yansımasıdır.

Pandeminin başından beri okulların açık olduğu ülkelerde yapılan çalışmalar şunu net bir şekilde göstermektedir^{3 4 5 13 21 22}: Okulların kapanması COVID-19 yayılımını azaltmamakta; açılması ise COVID-19 vakalarını artırmamaktadır. Okullar bu salgında salgının ana yayılma merkezi değildir ve okullarda görülen vakalar toplumdaki yayılmanın bir yansımasıdır.

Hastalanan öğrenci ve öğretmenler, virüsü evinden ya da sosyal hayatından kapmakta, hastalığın okulda yayılımı sınırlı kalmaktadır^{4 5 21}. Yayılım olduğunda da, bu ağırlıklı olarak

¹⁶ Dattner et al. The role of children in the spread of COVID-19: Using household data from Bnei Brak, Israel, to estimate the relative susceptibility and infectivity of children. PLoS Comput Biol. 2021 Feb 11;17(2):e1008559. doi: 10.1371/journal.pcbi.1008559.

¹⁷ Polis Akademisi Başkanlığı. Trafik kaza ve denetim istatistikleri. 2019. Polis Akademisi Yayınları, Ankara. Erişim: https://www.pa.edu.tr/Upload/editor/files/Trafik_Kaza_ve_Denetim_Istatistikleri.pdf

¹⁸ RIVM – National Institute for Public Health and Environment, Netherlands. Last update: 20.04.2021. <https://www.rivm.nl/en/novel-coronavirus-covid-19/children-and-covid-19>.

¹⁹ Monod et al. Age groups that sustain resurging COVID-19 epidemics in the United States. Science. 2021 Mar 26;371(6536):eabe8372. doi: 10.1126/science.abe8372.

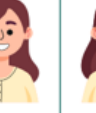

²⁰ Zhu et al. A meta-analysis on the role of children in SARS-CoV-2 in household transmission clusters. Clin Infect Dis. 2020 Dec 6;ciaa1825. doi: 10.1093/cid/ciaa1825.

²¹ Ismail et al. SARS-CoV-2 infection and transmission in educational settings: a prospective, cross-sectional analysis of infection clusters and outbreaks in England. Lancet Infect Dis. 2020 Dec 8;S1473-3099(20)30882-3. doi: 10.1016/S1473-3099(20)30882-3.

²² Bismarck-Osten et al. The Role of Schools in Transmission of the SARS-CoV-2 Virus: Quasi-Experimental Evidence from Germany. Centre for Research and Analysis of Migration. Discussion paper series. CDP 22.20. 10 Nov 2020. https://www.cream-migration.org/publ_uploads/CDP_22_20.pdf

öğretmenden öğretmene bulaşma şeklinde gerçekleşmektedir. Öğrenciden öğrenciye bulaşma ise çok nadir görülmektedir.

Okullarda ve bakım ortamlarında çocuklarla bir araya gelmek öğretmenler ve diğer personel için ek risk yaratmamaktadır^{3 23 24 25}. Öğretmenler de toplumdaki diğer yetişkinler gibi ağırlıklı olarak virüsü yetişkinlerden almakta ve yine yetişkinlere bulaştırmaktadırlar.

COVID-19 yaygınlığı (100.000 nüfus başına 14 günlük kümülatif oran)	 Belçika 1.499	 Hollanda 772	 Fransa 681	 İspanya 487	 İngiltere 432	 Almanya 168	 İsveç 159
Maske - Öğretmenler?							
Maske - Öğrenciler?							
İzolasyona neden olan COVID-19 semptomları	≥38° ateş, öksürük, nefes darlığı veya tat/ koku kaybı	≥38° ateş, öksürük, nefes darlığı veya tat/ koku kaybı	≥38° ateş, öksürük, nefes darlığı, tat/ koku kaybı veya gastroenterit	Yüksek ateş, öksürük veya diğer solunum yolu belirtileri (burun akması hariç), tat / koku kaybı veya gastroenterit	Yüksek ateş (dokunamayacak kadar), inatçı öksürük veya tat / koku kaybı	≥38° ateş, öksürük veya tat / koku kaybı	≥38° ateş, öksürük veya nefes darlığı
Test sonuçlarını beklerken tüm ailenin izolasyonu ?							
Vaka teyit edilmişse tüm sınıf karantinası?	Sınıfta ≥2 pozitif vaka varsa		Sınıfta ≥3 pozitif vaka varsa				
Teyit edilen vakaların izolasyon süresi	7 gün*	10 gün	7 gün*	10 gün	10 gün	10 gün	7 gün
Yakın temaslı kişilerin karantina süresi	10 gün	Uygulanmaz	7 gün	10 gün	14 gün	14 gün	Uygulanmaz

* 1,5 metre mesafenin korunamayacağı alanlarda maske takılır. ** Bölgedeki COVID oranı 100.000 nüfusa 35 vakanın üzerindeyse 10 yaşından büyük çocuklar takar. # Ayrıca, semptomların gerilemiş olması gerekir.

Şekil 1. Bazı Avrupa ülkelerinde 2020 sonbaharında ilkokullarda maske, izolasyon ve karantina uygulamaları (Kaynak: Patel et al. 2020²⁶, Cesuroglu & Kölemen 2020¹)

²³ Gilliam et al. COVID-19 Transmission in US Child Care Programs. Pediatrics. 2020 Oct 14;e2020031971. doi: 10.1542/peds.2020-031971.

²⁴ Windsor-Shellard B, Nasir R. Coronavirus (COVID-19) related deaths by occupation, England and Wales: deaths registered between 9 March and 28 December 2020. 25.01.2021. Office for National Statistics, UK; 2021.

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/healthandsocialcare/causesofdeath/bulletins/coronaviruscovid19relateddeathsbyoccupationenglandandwales/deathsregisteredbetween9marchand28december2020>

²⁵ Lynda F. et al. Risk of Hospitalisation with Covid-19 Among Teachers Compared to Healthcare Workers and Other Working-Age Adults. A Nationwide Case-Control Study. Preprint. <https://doi.org/10.1101/2021.02.05.21251189>.

²⁶ Patel et al. Urgent need to develop evidence-based COVID-19 recommendations for primary schools. Arch Dis Child. 2020 Nov 29;archdischild-2020-321017. doi: 10.1136/archdischild-2020-321017.

Son olarak, çocukları okula göndermemek onları COVID-19'dan korumamaktadır. Okulların açık olduğu ülkelerde hastalanan çocukların büyük kısmının virüsü evlerindeki bir yetişkinden ya da restoran, düğün, vb. diğer kalabalık ortamlardan aldığı görülmüştür^{21 27}. Yani çocuklar okullarda başka çocuklarla birlikteyken, evlerinde ve diğer yetişkinlerle olduklarından daha güvencedirler.

Bu bilgilerin ortaya konduğu ülkeler ilkokullarda sınıf mevcutlarının 25-30 olduğu, ilkokullarda Şubat 2021'e kadar maske takılmayan, mesafe korunmayan Almanya, İngiltere, Hollanda gibi ülkelerdir. Yani ülkemizde sınıflar seyreltilerek sınıf mevcudu 25'in altına getirildiğinde Türkiye ile karşılaştırılabilir ortamlar olduğu görülmektedir.

Şekil 1'de bazı Avrupa ülkelerinde 2020 sonbaharında ilkokullarda alınan önlemlerin bir kısmı özetlenmektedir. Aralık - Şubat döneminde bir çok Avrupa ülkesi yüz yüze eğitime ilkokullar da dahil olmak üzere ara vermiştir. Şubat 2021'den itibaren okulların açıldığı Avrupa ülkelerinde uygulamalar daha sıkılaştırılmış olmakla beraber çeşitlilik göstermektedir. Örneğin, Almanya'da ilkokullarda sınıf mevcudu 15'in altında tutulmakta, öğrenciler artık maske takmakta ve öğrenciler ve öğretmenler COVID-19 için hızlı test ile haftalık olarak taranmaktadır. İngiltere'de ilkokullarda sınıflarda seyreltilme yapılmamakta (sınıf mevcutları yaklaşık 25-30), öğrencilerden halen maske takması istenmemekte, sadece öğretmenlere haftada iki kez hızlı test yapılmaktadır. Sınıfta bir kişinin COVID-19 pozitif çıkması durumunda tüm sınıf 14 gün karantinaya girerek evden eğitime devam etmektedir. Hollanda'da ilkokullar her zamanki mevcudu ile devam etmekte (şehirlerde her sınıfta 25-30 öğrenci), öğrenciler ve öğretmenler sınıfta maske takmamakta ve test yapılmamaktadır. Ancak sınıfta bir COVID-19 vakası çıkması durumunda tüm sınıf karantinaya girmektedir. 5 gün sonra test yapıldığında sonucu negatif çıkan öğretmen ve öğrenciler okula dönebilmektedir. Fransa'da öğretmenlerin yanı sıra öğrenciler de artık maske takmakta, bazı okullarda isteyen öğrencilere test olanağı sunulmaktadır. Sınıflar seyreltilmemektedir (sınıf mevcutları 20-25 arasında). Tüm bu ülkelerde Ağustos 2020'den beri pencereler düzenli olarak açılarak sınıflar havalandırılmaktadır; özel havalandırma sistemi bulunmamaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü de salgında okulların açık kalması gerektiğine dair birçok kez görüşünü belirtmiştir. Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi 2 Temmuz 2021'de UNICEF ve UNESCO ile birlikte bir üst düzey toplantı düzenleyerek güncellenmiş önerilerini vermiş ve 2021-2022'de okul kapanmalarının en aza indirilmesi için gerekli hazırlıkların yaz aylarında yapılması çağrısını yapmıştır²⁸.

²⁷ Hobbs et al. Factors Associated with Positive SARS-CoV-2 Test Results in Outpatient Health Facilities and Emergency Departments Among Children and Adolescents Aged <18 Years — Mississippi, September–November 2020. MMWR Morb Mortal Wkly Rep 2020;69:1925-1929. doi: <http://dx.doi.org/10.15585/mmwr.mm6950e3>.

²⁸ WHO - World Health Organisation European Region. Third High-level Meeting on Schooling during the COVID-19 Pandemic. <https://www.euro.who.int/en/media-centre/events/events/2021/07/third-high-level-meeting-on-schooling-during-the-covid-19-pandemic>

Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesi'nin okulların kapanması konusundaki uyarıları^{4 8 12} :

- 1) Daha hızlı bulaşan varyantların varlığında dahi okulların toplumdaki bulaşmaya belirgin etkisi olduğuna dair hiçbir kanıt yoktur.
- 2) Sadece okulları kapatarak pandemiyi kontrol altına alamazsınız.
- 3) Toplumda vaka sayıları artıyor olsa dahi fiziksel mesafe, maske, el hijyeni ve havalandırma gibi önlemleri yaş dönemlerine uygun bir şekilde uygulanmasıyla okulların açık kalmasını sağlayabilirsiniz.
- 4) Okulların kapanmasına **en son** çare olarak başvurulmalıdır.
- 5) Okullar **ilk** açılan yerler olmalıdır.
- 6) Çocuklar ve gençler onların hayatını etkileyen bu tür kararların alınmasında ve uygulanmasında, önceliklerin belirlenmesinde söz sahibi olmalıdır.

Okulların kapalı kalması çocukların ruhsal, sosyal ve bedensel sağlığını son derece olumsuz bir şekilde etkilemekte, zihinsel, sosyal ve bedensel gelişimlerinde geri dönüşü olmayan kayıplara yol açmaktadır.

Çocukların bir seneyi aşkın bir süredir eğitimden uzak kalması çocukların fiziksel, sosyal ve zihinsel gelişimini sekteye uğratmakta, hatta geriletmektedir. Evde tutulan çocukların kasları ve kemikleri erimekte, vücut yağ oranları artmakta, bu da orta ve uzun vadede kanserler, diyabet gibi hastalıkların riskini artırmaktadır. Akranları ve diğer yetişkinlerle etkileşimi kısıtlanmış çocukların zihinsel gelişiminde duraklama, hatta gerileme yaşanmaktadır. Bu durum özellikle okul öncesi ve ilkökul çağında ön plana çıkmaktadır. Eğitime ara verilmesi öğrenme olanaklarını daraltmakta, bilişsel gelişimi aksatmaktadır^{29 30}. Çocuklar ve gençlerin hem fiziksel hem de ruh sağlıkları bozulmaktadır^{29 31}. Okulların kapalı kaldığı süre ne kadar uzun olursa bu zararların telafisi o kadar imkânsız hale gelmektedir. Sadece eğitim kaybı nedeniyle ülkemizdeki 5 milyon ilkökul çocuğunun her birinin ömür beklentisi bir yıl kıaldığı hesaplanmaktadır^{1 32}. Uzun vadede bu durum 5 milyon yaşam yılı kaybı anlamına gelmektedir.

²⁹ Araújo LA, et al. The potential impact of the COVID-19 pandemic on child growth and development: a systematic review. J Pediatr (Rio J). 2020 Sep 23:S0021-7557(20)30209-6. doi: 10.1016/j.jped.2020.08.008

³⁰ de Figueiredo CS, et al. COVID-19 pandemic impact on children and adolescents' mental health: Biological, environmental, and social factors. Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry. 2021 Mar 2;106:110171. doi: 10.1016/j.pnpbp.2020.110171

³¹ Luijten MAJ, et al. The impact of lockdown during the COVID-19 pandemic on mental and social health of children and adolescents. Qual Life Res. 2021 May 15;1-10. doi: 10.1007/s11136-021-02861-x

³² Christakis et al. Estimation of US Children's Educational Attainment and Years of Life Lost Associated with Primary School Closures During the Coronavirus Disease 2019 Pandemic. JAMA Netw Open. 2020 Nov 2;3(11):e2028786. doi: 10.1001/jamanetworkopen.2020.28786.

Yüz yüze eğitimin durdurulmasından en fazla zararı gören kesim; zeka gelişimi, sosyal ve fiziksel gelişim açısından kritik dönemde olan okul öncesi ve ilkökul çocukları, sosyoekonomik şartlar nedeniyle köy ve beldelerde yaşayan çocuk ve gençler, düzenli eğitim ve rehabilitasyona ara verilmesi durumunda ciddi ve kalıcı kayıplarla karşılaşan özel ihtiyaçları olan çocuk ve gençlerdir.

Çocuk ve gençlerin uzaktan ders yapması bu eğitimin amacına ulaştığı anlamına gelmez.

Her ne kadar resmi makamlar okulların kapanmasını ‘uzaktan eğitime geçildi’ şeklinde duyursa da özellikle ilkökul seviyesinde internet üzerinden yapılan derslerin eğitim ve öğretim amacına hizmet etmediği bilinmektedir. Uzaktan yapılan derslerin katılım koşulları dikkat ve öğrenme süreçlerini yeterince desteklememekte, bu nedenle öğretim ve öğrenmenin gerektirdiği beraberlik ve iş birliği koşulları yüz yüze eğitimdeki düzeyde sağlanamamaktadır. Ayrıca, her seviyeden milyonlarca çocuk ve gencin evlerinde uzaktan derslere sağlıklı bir şekilde devam etmek için gereken internet erişimi, cihaz (bilgisayar ya da tablet) ve oda gibi şartları bulunmamaktadır. MEB EBA - Eğitim Bilişim Ağı ile uzaktan eğitimi uluslararası bir başarı hikayesi gibi sunsa da farklı kaynaklara göre öğrencilerin %12 ila %32’sinin buna erişimi yoktur³³. Son açıklamalar en az 4 milyon çocuk ve gencin ne uzaktan ne de yüz yüze eğitime erişemediğini göstermiştir³⁴. Özellikle kırsal bölgede yaşayan, ana dili Türkçe olmayan ve orta-düşük sosyoekonomik düzeyden ailelerin çocuklarının kayıpları en fazla olmakta, kapanma süresi uzadıkça okula bir daha dönmeme riskleri çok fazla artmaktadır.

Uzaktan eğitime erişebilse dahi öğrenciler ve öğretmenlerde ciddi bir ‘uzaktan eğitim yorgunluğu’ gelişmiştir. Aylar içinde uzaktan derslere katılım ciddi bir şekilde azalmış, öğrenciler uzaktan derslerden kopmaya başlamıştır. Teoride uzaktan derse katılan öğrencilerin ise dersi takip etmediği veliler tarafından dile getirilmektedir. Bu haliyle ‘uzaktan eğitim’ sadece ilkökul çağı için değil, ortaokul ve lise için de verimsiz ve etkisiz olup³⁴ eğitim verenin ders anlatıyormuş gibi yaptığı, eğitim alanın da dinliyormuş gibi yaptığı, katılımın olmadığı bir ‘tiyatro’ya dönüşmüştür.

Türkiye, kuzey yarım kürede yer alan OECD ülkeleri arasında 2020 yılında ilkökulları açık ara en uzun süre kapalı tutmuş ülkedir³⁵. Ortaokul lise seviyesinde ise Slovakya’dan sonra ikinci en uzun süre kapalı tutmuş olandır. 2021 verileri açıklandığında Türkiye’nin hem ilkökul, hem ortaokul ve lise seviyesinde en uzun süre okulları kapalı tutan ülke olması beklenmektedir. Bu durum Türkiye’de on yıllardır süregelen ‘eğitimin değersizleştirilmesi’, politikasının bir sonucudur¹. Eğitimin içkin değeri unutulmuş, toplumda sadece iş edinmek için alınması gereken diplomadan ve girilmesi gereken sınavlara hazırlıktan ibaret olarak görülmeye başlanmıştır. Ayrıca, okulların kapalı kalmasından en fazla zarar görenler, toplumun en zayıf ve en az temsil edilen dezavantajlı grupları olan çocuklar, kadınlar ve yoksul ailelerdir. Güçlü

³³ Ergün M, Arık BM. Eğitim İzleme Raporu 2020. 2021. Eğitim Reformu Girişimi. Erişim:

<https://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2020-ogrenciler-ve-egitime-erisim/>

³⁴ Eğitim Sen. 2021. Eğitim Sen Uzaktan eğitime Yakından Bakıyor. 21.05.2021. Eğitim Sen.

<https://egitimsen.org.tr/arastirmamizin-ilk-sonuclari-egitim-sen-uzaktan-egitime-yakindan-bakiyor/>

³⁵ OECD. The State of School Education: One Year into the COVID Pandemic. 13.04.2021. OECD.

<https://doi.org/10.1787/201d84-en>.

pozisyonundaki paydaşlar kısa vadede okulların kapalı kalmasından belirgin bir zarara uğramadığı için okulların kapalı kalmasının zararları gündeme gelmemektedir.

Okulların kapanmasının ciddi toplumsal zararları vardır.

Evde kalmanın çocuklar için riskleri ağır ihmal, istismar, artan açlık, işçi olarak çalıştırılma, erken yaşta evlendirilme, örgün eğitimden tamamen kopma, Türkçe öğrenmek için önemli bir dönemin kaçırılmasıdır. Çocuk istismarı artmakta ve buna karşılık istismarı tespit olanağı azalmaktadır. Türkiye’de zaten sınırlı sayıda çocuğun erişebildiği okul öncesi eğitim durdurulduğunda çocuklar evde sosyal gelişimi ve zeka gelişimini kısıtlayıcı bir ortamda kalmakta, ekran maruziyetleri artmaktadır. Bu durum, nörogelişimsel açıdan hali hazırda gri bölgede olan çocukların durumunun ağırlaşmasına sebep olacak, öğrenme güçlükleri, gelişme gerilikleri, otizm, dikkat eksikliği ve hiperaktivite gibi sorunlar yaşayan çocukların sayısında artış getirecektir.

Okulların kapanması ile anneler, özellikle ilkokul ve ortaokul çağındaki çocukların anneleri çocuklarının eğitimi konusunda yoğun sorumluluk almak zorunda kalmışlardır. Ancak Türkiye’deki annelerin yüzde 92’si lise mezunu dahi değildir; yüzde 36’sının okuma yazması yoktur ³⁶. İnternet, bilgisayar, tablet gibi altyapı eksiklikleri bir yana, annelerin eğitim durumu bu iken çocuklarının evde eğitimini desteklemesi mümkün değildir.

Bütün bunlar Türkiye’de okullaşma oranlarının ciddi bir düzeyde azalmasına yol açacaktır. Türkiye, özellikle kız çocuklarının okullaşma oranlarını artırmak için on yıllarca çaba harcamışken pandemi döneminde okulların kapalı tutulması tüm bu çabaları silip atmakta, ülkeyi onlarca yıl geriye götürmektedir.

Okulların kapalı kalması ayrıca kadın istihdamını azaltmaktadır. Ekonomik gücü azalan ve bakım yükü artan kadınlar daha fazla hane içi duygusal ve fiziksel şiddete maruz kalmaktadır.

Okulların kapanması ne zaman gündeme gelebilir?

Dünyadaki tüm otoriteler arasında şu noktada bir fikir birliği bulunmaktadır: Kapanmada öncelikle daha fazla bulaştırıcı daha az elzem sektörlerden başlanmalıdır. Yani her sektör hakkında şu soruları sormalıyız. Bu sektörün açık kalması salgının yayılımını ne kadar artırmaktadır? Bu sektörün açık kalması toplumsal hayatın devamlılığı için ne kadar elzemdir? Bu sektör ya da ortam kapandığında zedelenebilir gruplar ne kadar zarar görür? Bu üç soruyu cevaplayıp, bir sektörün kapanma ve açılmada ne kadar öncelikli olduğuna karar vermemiz gerekir. Sektörün yayılıma etkisi teknik bir sorun iken, toplumsal hayatın akışı için önemi toplumun önceliklerini ve değerlerini yansıtır. Nitekim hiçbir pandemide ve durumda tam kapanma mümkün olamaz ve önerilemez. Hastaneler, eczaneler, elektrik ve su dağıtım şebekeleri, gıda üretim ve satış sektörü gibi bazı alanların devamlılığı en tehlikeli salgınlarda dahi elzemdir.

³⁶ KONDA. KONDA İnteraktif. 29.04.2021’de erişilmiştir. Erişim: <https://interaktif.konda.com.tr/tr/HayatTarzlari2018/#4thPage/2>

Eğitim için de bu iki soruyu sormamız gerekir. Okullar salgın yayılımını ne kadar artırmaktadır? Tıbbi araştırmaların gösterdiği üzere, özellikle okul öncesi ve ilkokulların salgın yayılımına etkisi son derece düşüktür. İkinci soru ise, eğitimin toplumsal hayatın devamlılığı için ne kadar gerekli olduğudur. Eğitim önemli, okullarda bulaş az ve çocuklar düşük riskte ise okullar **EN SON kapanan ve İLK açılan** yerler olmalıdır. Okullar içinde kapanma liseler, ortaokullar ve ilkokullar sırasını takip etmelidir.

Temel prensip okul öncesi ve ilkokulların daima açık tutulmaya çalışılmasıdır. Tüm sektörler kapandığında, sağlık gibi elzem sektörler dışında tüm yetişkinler evlerde kaldığında hala vaka sayıları düşmezse, ancak o zaman ilkokulların kapanması gündeme gelmeli ve birkaç hafta ile sınırlandırılmalıdır.

Kapanma kadar açılma süreci de önem taşımaktadır. Okullar, özellikle okul öncesi ve ilkokullar, diğer sektörlerden önce, **İLK AÇILAN** yerler olmalıdır. Diğer sektörlerden önce açılma okulların, özellikle ilkokulların salgının yayılmasında belirgin rol oynamadığını topluma göstermek açısından önemlidir.

TTB'nin 7 Mayıs 2021'de okullar için sunmuş olduğu ve 31 Mayıs 2021'de yayınladığı tutum belgesinde okullarda alınmasını vurguladığı maske, mesafe ve sınıf mevcudu önlemleri Avrupa'nın birçok ülkesine göre daha sıkı önlemler olup Delta varyantının varlığında da geçerlidir. Eylül 2021'de okulların açılması için hazırladığımız öneri seti büyük oranda korunmakla birlikte öğretmen aşılmalarının tamamlanmış olması ve varyantların da ışığında bazı güncellemeler yapılmıştır. Yerleşim birimlerinde okulların kapanması kararı nasıl alınabilir sorusunun cevabını vaka sayılarına ve test pozitiflik oranlarına göre veren tablonun güncellenmiş versiyonu Şekil 2'de sunulmuştur.

İl ve ilçe bazlı okul kapanma ve açılma kararları nasıl alınabilir?

19 Temmuz 2021

	Düşük yayılım Mavi	Orta yayılım Sarı	Belirgin yayılım Turuncu	Yüksek yayılım Kırmızı
Son 7 günde 100 bin nüfus başına düşen yeni vaka sayısı	0-20	21-50	51- 100	>100
PCR testi pozitiflik oranı	<%5	%5-7,9	%8-10	>%10
Okul öncesi	Açık maske yok, sınıf mevcudu sınırlaması yok	Açık maske yok, sınıf mevcudu sınırlaması yok	Açık maske var*, sınıf mevcudu <25, sınıflar arası karışmayı önleyin	Açık ** maske var*, sınıf mevcudu <25, sınıflar arası karışmayı önleyin
İlkokullar	Açık maske yok, sınıf mevcudu sınırlaması yok	Açık maske var*, sınıf mevcudu sınırlaması yok, sınıflar arası karışmayı önleyin	Açık maske var*, sınıf mevcudu <25, sınıflar arası karışmayı önleyin	Açık ** maske var*, sınıf mevcudu <25, sınıflar arası karışmayı önleyin
Ortaokullar	Açık maske yok, sınıf mevcudu sınırlaması yok	Açık maske var*, sınıf mevcudu <25, sınıflar arası karışmayı önleyin	Açık maske var*, sınıf mevcudu <25, sınıflar arası karışmayı önleyin	Uzaktan eğitim *** İstisna: Sağlık çalışanlarının çocukları için açık
Liseler	Açık maske var*, mesafe var, sınıf mevcudu sınırlaması yok	Açık maske var*, sınıf mevcudu <20, sınıflar arası karışmayı önleyin	Uzaktan eğitim ***	Uzaktan eğitim

Şekil 2: İl ve ilçe bazlı okul açılma ve kapanma kararlarına esas oluşturacak kriterler ve okullarda alınacak önlemler, 19 Temmuz 2021 güncellemesi

* Burada belirtilen tüm maske uygulamaları okul binası içinde geçerlidir. 12 yaş altı çocukların okul bahçesinde oynarken maske takmasına ve mesafe tutmasına gerek yoktur. 12 yaş üzerindeki gençler açık havada aralarındaki mesafeyi koruyamayacakları durumlarda maske takmalıdır.

** Okul öncesi kurumlar ve ilkokulların açık tutulması veya kapatılması kararı yerleşim birimindeki vaka sayısından bağımsız olarak ele alınmalıdır. İl veya ilçedeki tüm sektörler kapandığı halde vaka sayıları hala kontrol alınamıyorsa ve hastaneler ve yoğun bakımların kapasitesinin aşılmasından endişe ediliyorsa, ancak o zaman okul öncesi kurumlar ve ilkokulların kısa süre ile kapalı tutulması gündeme gelebilir. Okullar bir ilde EN SON kapanan, diğer sektörlerden ÖNCE, İLK açılan kurumlar olmalıdırlar.

*** Öğrencilerin ve aşılanmamış öğretmenler hızlı test ile haftalık tarandığında ve sınıf mevcudu 15'in altında olacak şekilde seyreltildiğinde açık tutulabilir. Aşılamanın 12 yaşa inmesi durumunda bu öneriler de güncellenebilir.

Pandemi süresince tüm okullarda sürekli alınacak önlemler: - Pencereleri açarak sınıfları ve öğretmenler odasını havalandırın. (Derste 20 dakikada bir, teneffüste sürekli) - Öğretmenler bina içinde daima maske taksın. - HES kodu takibi yapın, temaslı ya da hastalık belirtileri olan çocuk, öğretmen ve idareciler okula gelmesin. - Eller sabunla yıkansın.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, pandemi döneminde hiçbir ortam için sıfır risk yoktur, okullar da bundan muaf değildir. Okullarda COVID-19 vakaları görülebilir, nadir olsa da okullarda yayılım olabilir, okullarda yayılım özellikle 12 yaş üstü gençlerin gittiği okullarda daha sık görülebilir. Bu nedenle, Eylül 2021'de aşılamanın 12-18 yaş grubuna inmemiş olması durumunda lise öğrencilerinin ve öğretmenlerinin hızlı testlerle haftalık olarak taranması az da olsa liselerde görülebilecek salgınları önlemeye yardımcı olabilir. Ancak okul açılışı için hızlı test yapılması ön koşul değildir. Ayrıca hızlı testler sınıfta bir hasta çocuk çıkması durumunda temaslıların ayrılması, temaslılara her gün hızlı test yapılarak sadece testi pozitif çıkanların sağlıklı olanlardan ayrılması ve böylece okul günü kaybının en aza indirilmesi amacı ile kullanılabilir.

Eylül 2021'e yönelik olarak yapılması gereken hazırlıklar ve öneriler

Bütün bu veriler ışığı altında Eylül 2021'de okulların tüm kademelerde mümkün olan en fazla günde sağlıklı bir şekilde açık tutulması için önümüzdeki aylar iyi değerlendirilmelidir. MEB, Sağlık Bakanlığı (SB), sendikaları, siyasi partiler, uzmanlık dernekleri, okullar ve velilerin acilen harekete geçmesi, hazırlıklar yapması gereklidir. Öne çıkan hususlar şunlardır:

A) Aşılama

Önümüzdeki öğretim döneminde okullara virüsü ağırlıklı olarak aşıli olmayan ebeveynler ve öğretmenler getirecektir. Çünkü okullarda, özellikle ilkokul ve ortaokullarda görülen vakalar toplumun bir yansımasıdır. Özellikle Delta varyantının varlığında okulların açık kalması için ulusal aşı kampanyasının başarısı kritik önem taşımaktadır.

Öğretmenlerin hepsinin aşı olma hakkı vardır. Tüm öğretmenlerin bu haklarını zamanında kullanarak okullar açılmadan iki hafta önce ikinci doz aşılarını olmuş olmaları büyük önem taşımaktadır. Bunun için en geç Temmuz'un ikinci yarısı tüm öğretmenlerin birinci doz aşısını olmuş olması gerekir. Benzer şekilde, okul çağında çocuk sahibi olan erişkinlerin de aşılanmalarının tamamlanmış olması gerekir.

Bu açıdan Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Sağlık Bakanlığı'nın (SB) birlikte hareket ederek öğretmenleri ve velileri aşılama teşvik etmesi, aşıyla ilgili tereddütleri gidermesi gereklidir. Aşılamada bölgesel ve sosyo-ekonomik eşitsizliklerin giderilmesi de okulların açık kalması için büyük önem taşımaktadır.

Hali hazırda 16 yaş üstüne aşı tanımlanmış durumdadır. Liselerin tam zamanlı bir şekilde açık kalması için bu çok önemli bir fırsattır. Hastalığı en fazla bulaştıran yaş grupları göz önünde bulundurulduğunda aşılama yaşının 12'ye indirilmesi şimdilik yeterli olacaktır.

Üniversite öğrencilerinin ve tüm kampüs çalışanlarının aşılanması da üniversitelerin yüz yüze eğitime açılması ve açık kalması için elzemdir.

B) Milli Eğitim Bakanlığı ve okulların Temmuz ve Ağustos aylarında yapması gereken hazırlıklar

- 1) Eğitimin vaka sayılarındaki dalgalanmalardan etkilenmemesi için sınıf mevcutlarının seyreltilmesi ve hasta veya temaslı olmaktan dolayı görevine devam edemeyen öğretmenlerin ikamesi için öğretmen sayısının acilen artırılması
- 2) Sınıf mevcudu yüksek olan okulların tespit edilerek bu okullarda gerekirse 7 gün eğitim yapılabilecek şekilde (ikili ya da 3lü tam gün öğretim) planlama yapılması
- 3) Eğitimin aksamadan sürdürülebilmesi için acilen geçici ve kalıcı ek derslikler oluşturulması (örneğin okul bahçelerine tenteler, çadırlar, vb.)
- 4) Okulların fiziksel özelliklerinin yaz döneminde gözden geçirilmesi, çocuk ve sağlık dostu bir tasarım planlanması, pencereleri açılmayan sınıfların derslik olarak kullanılmaması için gerekli denetim yapılması
- 5) Geçtiğimiz eğitim döneminde okullarda görülen yetişkin ve öğrenci vakalar ve okul içi bulaşmanın olup olmadığı, varsa ne ölçüde olduğu konusundaki verileri SB ve MEB'in şeffaf bir şekilde toplumla paylaşması; önümüzdeki eğitim döneminde okullarda

görülen yetişkin ve öğrenci vakalar ve okul içi bulaşma konusunda epidemiyolojik raporlamanın düzenli yapılması

- 6) Okul sağlığı ve güvenliği konularında MEB ve SB'nin ortak düzenleme yapması ve okul idarecilerine, çalışanlarına ve öğretmenlere pandemi kurallarının uygulanışı konusunda eğitim vermesi
- 7) Okullarda yönetici ve öğretmenlerin pandemi süresince ihtiyaç duyduğu moral ve motivasyon desteğinin eğitim ve destek programları ile sağlanması
- 8) Eğitime kayıt olması gereken tüm çocuk ve gençlerin tespiti ve eğitimden kopmuş olanların okula dönmesi için gerekli çalışmaların yapılması
- 9) Çocukların psikososyal ve bilişsel gelişim açısından buldukları durumun tespiti, bu açıdan destek ihtiyaçlarının belirlenmesi, psikososyal kayıpları gidermeye odaklı kısa, orta ve uzun vadeli bir telafi programı oluşturulması
- 10) Çocukların öğretimle ilgili kayıplarının belirlenmesi, müfredatın kritik olmayan bileşenlerinden ayrılarak öğretim açısından çekirdek müfredata ulaşılması
- 11) Okulların tüm çocuklar için devam mecburiyeti ile açılması ve tam gün açık tutulması; çocuk ya da ailesindeki özel sağlık durumları gibi istisnalar dışında çocuğu okula göndermenin veli inisiyatifine bırakılmaması
- 12) İkili öğretim yapılması sınıf mevcudu açısından mecburi ise yüz yüze ve uzaktan karma eğitim (öğrencinin okulda olmadığı gün sınıfa uzaktan bağlanarak derse katılabilmesi) için teknik altyapının hazırlanması ve öğretmen sayısının artırılması
- 13) Okulların el sabunu ve maske ihtiyaçlarının şimdiden tedarik edilerek gönderilmesi
- 14) El yıkama imkanı olmayan okul kalmaması

C) Okullarda Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve velilerin işbirliği ile yapılması gereken uygulamalar

- 1) Yakın temaslı çocukların ve gençlerin okullara gönderilmemesi için temas takibi ve 'filyasyon' uygulamasının geliştirilmesi
- 2) Gerek 'filyasyon' uygulamasında, gerekse aile hekimlikleri ve hastanelerde belirti gösteren çocukların mutlaka test edilmesi, çocuklar için test kriterlerinin net bir şekilde belirlenmesi ve uygulanması
- 3) Okullarda HES kodu uygulamasının daha sıkı bir şekilde uygulanması ile pozitif ya da yakın temaslı öğrenci ve öğretmenlerin okullara alınmaması, çocukların aynı evde yaşadığı kişilerin HES kodlarının da okul tarafından takip edilerek temaslı çocukların daha erken tespit edilmesi
- 4) Pencereleri açılmayan sınıfların derslik olarak kullanılmaması için gerekli denetim yapılması
- 5) Ders süresince 20 dakikada bir 2-3 dakika sınıfların hem pencere hem kapı açılarak havalandırılması, teneffüs boyunca sınıfın havalandırılması
- 6) Okulda görev yapan tüm yetişkinlerin bina içinde olduğu sürece maskelerini çıkarmaması, burun, ağız ve çeneyi kapatacak şekilde kullanmaya dikkat etmesi
- 7) Öğretmenler odasına aynı anda girecek öğretmen sayısının sınırlanması, pencerelerin düzenli açılması, yeme içme gibi maskeyi indirmeyi gerektirecek faaliyetlerden kaçınılması, bunların sıkı bir şekilde denetlenmesi
- 8) Yerel düzeyde karar vericilerin kapanma kararını bölgedeki epidemiyolojik göstergeler ve uygulanan önlemler çerçevesinde belirlemesi (bkz. Şekil 2)

- 9) Okullarda uygulanacak pandemi kurallarının yazılı olduğu rehberlerin güncellenmesi ve kısaltılarak kolaylıkla okunup uygulanabilecek hale getirilmesi
- 10) Okulların açılabilmesi için gereken şartların merkezi olarak belirlenmesi ve bu şartların sağlanıp sağlanmadığının denetlenmesi, şartları sağlayan okulların açık tutulabilmesine izin verilmesi, bütün okulları topluca açıp kapama uygulamasından vazgeçilmesi

Okulların Eylül'de açılması için bunların hazırlığı Temmuz-Ağustos aylarında yapılmalıdır.

Pandemi döneminde hiçbir sektör için sıfır risk yoktur, okullar da bundan muaf değildir. Okullarda COVID-19 vakalarına hazırlıklı olmak gereklidir. Uluslararası deneyimler, bir okul dikkatle koordine ettiği, planladığı ve gerekli hazırlıkları tamamladığı durumlarda bile okullarda vakaların olabileceğini göstermiştir. Bunu göz önünde bulundurarak etkin ve doğru planlama yapmak, öğrenci – veli – çalışan bileşenlerini buna göre bilgilendirmek önemlidir.

Türkiye şimdiye kadar pandemi yönetiminde sorumluluktan kaçarak okulları kapalı tutmuştur. Çocuklarımız ve gençlerimizin sağlığı ve geleceği ekonominin devamına kurban edilmiştir. Salgının başından beri bazı sektörlerin güvenli yerler oldukları için değil toplumsal hayatın devamı için elzem kabul edildikleri için açık tutulduklarını görüyoruz. Okulların diğer yerlere göre daha güvenli olmasına rağmen önemli görülmedikleri için açılmalarına öncelik verilmediği kanaatindeyiz. Bizim artık ülke olarak okullarımızı bu açık kalması gereken toplum için elzem yerler sınıfına almamız gereklidir.

Çocuk ve gençlerden daha fazla fedakârlık istenmemelidir. Ya çocukların, ailelerin ve öğretmenlerin güvenliği, ya da çocukların okula gitmesi gibi sahte bir ikileme düşmemeliyiz. Devletin görevini yapmasını, gerekli tüm önlemleri alarak öncelikle okul öncesi eğitim kurumlarını, ilkokulları, köy ve belde okullarını ve özel eğitim merkezlerini, ikinci olarak ortaokulları, üçüncü olarak liseleri güvenli olarak açmasını ve 2021-2022 öğretim dönemi boyunca açık tutmasını talep ediyoruz.